

KWAZULU NATAL
DEPARTMENT OF BASIC EDUCATION
GREENBURY SECONDARY SCHOOL
ISIVIVINYO SIKAJUNI 2017
ISIZULU ULIMI LOKUQALA LOKWENGEZA (FAL)
IPHEPHA LESIBILI (P2)
IBANGA LE-12

UMHLOLI: P.N. LUTHULI
UMCUBUNGULI: I.S MAGUBANE
ISIKHATHI: AMAHORA AMABILI (2)
AMAMAKI: 70
USUKU: 20 /06/2017
INANI LAMAKHASI: 9

IMIYALELO KWABAHLOLWAYO

- LELI PHEPHA LIHLUKANISWE IZIQEPHU **EZIMBILI**
- FUNDISISA IMIGOMO YALELI PHEPHA NGAPHAMBI KOKUPHENDULA IMIBUZO.
- PHENDULA YONKE IMIBUZO NGOLIMI OHLOLWA NGALO.
- HLELA IZIMPENDULO ZAKHO NJENGOBA ZIHLELWE EMIBUZWENI.
- HLELA ISIKHATHI SAKHO UKUZE UQEDE.
- BHALA NGOBUNONO OBUKHULU NANGOKUCACILE.

ISIQEPHU A: INOVELI

UMBUZO 1: UMSHADO- N Zulu

Funda iziqeshana EZIMBILI ezingezansi bese uphendula imibuzo ezolandela:

ISIQESHANA A

'Kanti nawe usuyikhasimende yini?' USifiso lowo obuzayo.

'Usho ukuthini uma usho njalo Sifiso?'

'Bengingathi uyathenga kuPamella?'

'Bengingathengi. Uthunywe uTholakele uPamella. Kukhona into edayiswa uPamella?'

'Bengithi uyazi Bheki. Uma ungazi asiyeke. Kanti uTholi wathi usebenzaphi kuwe?'

'Sengathi wathi efemini.' Asuke ahleke uSifiso. Anikine ikhanda.

'Ungaze uyoshada nomuntu ungamazi ukuthi usebenzaphi?'

Yasuke yamcasula le nkulumo uBheki. Wamshiya kanjalo uSifiso waziyela ehhovisi lothisha. Inhliziyo yakhe yayisibuhlungu kakhulu. Waxakwa ukuthi kanti uPamella uyadayisa? Wacabanga into ayibona beyenza noTholi endlini yabo ebusuku. Wasola ukuthi ubungani babo bunokungcola phakathi. Wazitshela ukuthi nakanjani uzombuza uTholi ntambama ukuthi yini edayiswa uPamella.

Kwabuye kwafika le nkinga yokusebenza kukaTholi. Akhumbule ukuthi sengathi akaze abone lutho nje uTholi ayethi olwasemsebenzini. Azitshela ukuthi uzombuza ukuthi usebenza kuphi kahle hle. Siphume isikole. Aqonde ekhaya uBheki. **Ikhanda liyamsinda** imicabango. Usola sengathi uzoshada nesigebengu.

Amfice unina. Babingelelane.

'Kanti lo mfelokazi wakho usebenzaphi?'

'Kade umbona yini?'

'Ngimbonela ukwenzani, ngimfunani nje?'

'Ngifuna ukwazi ukuthi usebenza msebenzi muni. Ngeke uthi unguthisha ushade nomuntu osebenza emajalidini.'

'Akasebenzi khona ejalidini?'

'Usebenza kuphi pho?'

'Sengathi usebenza efemini ethile.'

'Kufanele ngabe wambuza phela. Ngeke sivume thina ushade nomuntu ongafundile, ufunde kangaka.'

1.1 Ngokwalesi siqephu wathi usebenzaphi uTholakele? (1)

1.2 Yini edayiswa nguPamella ngokwazi kwakho indaba? (1)

- 1.3 Shono ukuthi wayezokwenzani uPamella ngesikhathi efika kuBhekani esikoleni? (2)
- 1.4 Tomula inkulumo eyayicasula uBhekani ngokwalesi siqephu. (2)
- 1.5 Kwakuyini inhloso kaTholakele yokuhlala eNyawushane? (2)
- 1.6 Nikeza isizathu sikamalume kaBhekani sokungafuni ukuyolobola uTholakele (2)
- 1.7 Khetha impendulo efanele kwezilandelayo:
- Isimo sokukhuluma esithi: 'Ikhandu liyamsinda' sisho ukuthi:
- A Uphethwe yikhanda
- B Usenkingeni enkulu
- C Unekhandu elilukhuni
- D Usanganelwa yikhanda (1)
- 1.8 Yini eyenza ukuba umama kaBhekani athande uLindiwe kunoTholakele? Bhala amaphuzu AMABILI. (2)
- 1.9 Le ndaba yenzeka esikhathini samanje. Bhala amaphuzu AMATHATHU ukusekela lesi sitatimende. (3)
- 1.10 Umbhali ubaveze kanjani abalingiswa abalabdelayo? Bhala amaphuzu AMABILI ngomlingiswa ngamunye.
- 1.10.1 Ubaba kaBhekani (2)
- 1.10.2 USifiso (2)

KANYE

ISIQESHANA B

Axakwe ukuthi usho ukuthini uBhatomu uma ethi uyowuvimba umshado. Sengathi akusiyo into yokuthathwa kancane le. Kuzomele axoxe noTholakele bayisukumele. Acinge unina ukuze amxoxele ngohambo lwakhe.

'Unjani umakoti?'

'Usengcono kakhulu.'

'Ubephehwe yini?'

Abone uBheki ukuthi unina useqonde endabeni yezidakamizwa. Ashintshe umqondo masinyane: 'Cha bathi bekungumkhuhlane nje.'

'Umkhuhlane?'

'Yebo mama.'

'Ungadlali ngami wena Bheki. Ubona sengathi ngiyingane yini? Lalela-ke. Kukhona umuntu ofike lapha wathi uyabuya khona manje ufuna ukukubona.'

'Ubehamba ngani?'

'Ngezinyawo.' Athi ukucabanga uBheki. Kokunye ngabe unina usho uBhatomu.

'Awumbuzanga ukuthi ungubani?'

'Uthe unguZenze. Nanguya eza. Lo muntu akaphathwa.'

'Cha, angingene endlini ukuze ngizwe ukuthi ufunani.'

Behlukane-ke. UBheki azibuze imibuzo eminingi kabi ngokuza kukaZenze kubo. Nempela afike uZenze.

'Siyabonana mkhwenyana.'

'Yebo, sawubona.'

'Akonakele lutho. Ngithi angikwazise ukuthi le emakhaya kwamakoti bayakhala, bathi imali incane. Manje bathi ukuze kusheshe kulunge ngoba nakhu nijahile, lethani izinkulungwane ezimbili zamarandi ngaphezu kwale mali ebengiyihambisile.'

Athule uBheki elindele enye incazelo. Ingabibikho. Axakeke ukuthi le mali engaka usezoyithathaphi manje. Abone ukuthi okungcono akaxhumane noTholi kuqala.

'Cha, ngiyezwa baba. Ngizoshayela umakoti kusasa, cishe okunye-ke usuyokuzwa ngaye. Ngibongile ukuba ungilethele lo mbiko masinyane.'

1.11 Xoxa ngesisusa sodweshu phakathi kukaBhekani nomama wakhe. (2)

1.12 Le ndaba inesiphetho esihle esingalindelekile. Sekela lo mbono ngamaphuzu AMATHATHU. (3)

1.13 Ucabanga ukuthi kwakuyokwenzekani kuBhekani ukube waqhubeka nokushada noTholakele? Sekela impendulo yakho ngamaphuzu AMABILI. (2)

1.14 Isenzo sikabhekani sokungalaleli uma eboniswa ngobubi bukaTholakele kwaba namthelela muni empilweni yakhe. Bhala amaphuzu AMABILI. (2)

1.15 Ngabe IQINISO noma UMBONO ukuthi ukungalandeli isiko kungaba nemiphumela emibi? Sekela impendulo yakho. (2)

1.16 Qondanisa IKHOLOMU A neKHOLOMU B.

IKHOLOMU A	IKHOLOMU B
1.16.1 INyawushane	A Izidakamizwa
1.16.2 UBhekani	B Imijondolo
1.16.3 UPamella	C Uqashise uTholakele
1.16.4 UZenze	D Uphupha ngolaka lukayise

(4)

[AMAMAKI ESIQEPHU A: 35]

ISIQEPHU B: UMDLALO

UMBUZO 2: ABABULALI BENYATHI- RM Mngadi

Funda iziqeshana EZIMBILI ezingezansi bese uphendula imibuzo ezolandela:

ISIQESHANA C

(Kusekuseni. UDuma noMbandlwa bahleli phambi komnyango emzini kaDuma. UMbandlwa akasalibophile ikhanda.)

DUMA: Cha, ususindile mfo ngoba usukwazi ukunqamula lolu khalo uze ufike lapha. Nakhu newashingi awusayithwele. *(bahleke bobabili)*

MBANDLWA: *(ahleka)* He! He! Uyadela wena ongenangozi ekhanda. Ubani obethwele iwashingi? Ngabe kungcono ukuba lesi silima sagqema wena kanti.

DUMA: Mina ngiyakwazi ukuvika. Wayengeke alithole ikhanda lami. *(ahleke)*

MBANDLWA: We mame! Kuvike bani? Kanti ezikoleni zaseThekwini nanelusa yini? Musa ukudlala lapha wena.

DUMA: Futhi akazange ashaye ndawo uDlamini lapho kuwe kodwa nguwe owabhayiziswa uvalo maqede wazishayisa obondeni. *(ahleke)*

MBANDLWA: *(sakunengwa)* Wayebheda lowo enkantolo. Yizindlela eziphansi nje zakhe lezo zokuphika icala. Sizobona kodwa ukuthi azophelelaphi la manga awashoyo. **Futhi masihlukane nale ndaba kaDlamini ngoba iyanginenga.**

DUMA: Singahlukana kanjani noDlamini ebe yena esemuva kwethu. Phela nguyey osiphoyayo ukuthi sikhulume ngaye. Angithi nje mina bengisemaphoyiseni ngenxa yokungcola kwakhe.

MBANDLWA: Hawu kambe ... Ayile nje kuye amaphoyisa?

DUMA: Hhayi, ayile ngoba iveni ibonakele khona ngentambama iyongena emagcekeni akwakhe.

MBANDLWA: Uyabona-ke ngeke besasenza lutho labo doti. Phela akuyona insangu ukuvakashelwa ngamaphoyisa ngale ndlela. Yithuba lethu-ke manje lokubiza umhlangano ngendlela esahlela ngayo.

DUMA: *(anqekuzise ikhanda sakuvuma)* Yebo! Yebo! Masihlele indlela esizobhala ngayo emaphepheni lawo esabonisana ngawo ukuthi sizowanameka yonke indawo.

MBANDLWA: Wena hamba kuqala uyonxusa amaphoyisa ukuba afike azoqapha emhlanganweni.

- 2.1 Owani lo mhlango uDuma noMbandlwa ababefuna ukuwubiza? (1)
- 2.2 Ayebizelwani amaphoyisa kulo mhlango? (1)
- 2.3 Wachaza wathini uDlamini enkantolo mayelana nokulimala kukaMbandlwa. (2)
- 2.4 Yini ekhombisa ukuthi uMbandlwa usengcono? Sekela ngamaphuzu AMABILI. (2)
- 2.5 Tomula umusho osesiqeshini ofakazela ukuthi uDuma wafunda esikoleni esisemadolobheni. (1)
- 2.6 Ngokwalesi siqephu yisiphi isizathu esenza uMbandlwa athi sekuyithuba labo-ke manje lokubiza umhlango ngendlela abahlela ngayo? (2)
- 2.7 khetha impendulo efanele kwezilandelayo:
uMaNgema ungumuntu.....
- A Ongahloniphi.
- B Oyisigebengu.
- C Onoxolo.
- D Ongalaleli. (1)
- 2.8 Chaza igama elibhalwe ngokugqamile njengoba lisetshenzisiwe esiqeshini esingenhla:
Futhi masihlukane nale ndaba kaDlamini ngoba **iyanginenga**. (2)
- 2.9 Chaza ukungcola kukaDlamini akhuluma ngakho uDuma. (2)
- 2.10 Kwakuyini inhloso yenkosi yokubhala incwadi eyafundwa nguMfundisi Mazongolo emhlanganweni? (2)
- 2.11 Abalingiswa abangabaqhathi kulo mdlalo ngumbandlwa noDlamini. Sekela ngamaphuzu AMABILI umlingiswa ngamunye. (4)

KANYE

ISIQESHANA D

(Kungene unogada wenkosi)

NOGADA: Siyabonana mndeni wakwaDuma.

DUMA: Yebo ndoda. Sengathi ngiyakwazi nje ndoda.

NOGADA: *(ngenhlonipho)* Yebo baba, uyangazi. Mina ngingunogada wenkosi.

MBANDLWA: *(ahlahle amehlo futhi inkulumo igcwale indelelo)* Yebo siyakwazi. Manje ufunani lapha?

MASHEZI: *(Uthukuthela futhi ubuka uMbandlwa ngeso lengulube.)* Kahle bo Mbandlwa! Lo muntu akezile kuwe. *(Aqondise kuNogada)* Usivakashela ngani muntu wenkosi?

NOGADA: Ngithunywe nguNdabezitha kubaba uDuma.

DUMA: *(abuyise izinhlozi maqede akhulume ngolaka)* Hheyi wena, angidinge myalezo wenkosi mina lapha! Angithi yona ingisasazela ngale nduna yayo uDlamini! Angithi mina angikwazi ukwenza umsebenzi wami ngenxa yayo?

MBANDLWA: *(asukume akhulume ngolaka ekhomba unogada)* Habe! Habe! Habe! Ubaba yini? Hheyi wena ndoda! Bona oze ngayo khona manje.

MASHEZI: *(asukume maqede akhombe uMbandlwa ngenkomba yesokunene bese ekhuluma ngolaka)* We Mbandlwa! Kukwami lapha! Ngithi, Kukwami lapha! Nawe unekini! UDuma ngeke ahlothoziswa nguwe. Hlala phansi uthule noma uphume uphele lapha kwami. *(ahlale phansi bese eqondisa kunogada)* Shono muntu wenkosi. Uthini uNdabezitha?

DUMA: *(ethukuthela)* We MaShezi! Ubani umnumzane kuleli khaya? Ungalingi ukhulume ngaleyo ndlela kuMbandlwa. UMbandlwa ngunobhala wami futhi sisuka kude naye. Wawukuphi seqa izinkalo naye sizama ukukhulula abantu? *(aqondise kunogada ngoshova)* ithini le nkosi yakho?

(Bathule bonke balalele ngesikhathi unogada edlulisa umyalezo wenkosi.)

DUMA: *(ngolaka)* Angiyingeni leyo!

2.12 Chaza ngamaphuzu AMABILI isisusa sodweshu lwangaphandle olwaluphakathi kukaMaShezi noMbandlwa. (2)

2.13 Kwaba namthelela muni ukushona kukaDlamini empilweni yenkosi uShandi?) (2)

2.14 Phawula ngesiphetho salo mdlalo. Bhala ngamaphuzu AMATHATHU. (3)

2.15 Ngokucabanga kwakho kwakuyisenzo esihle yini ukuthi uMaShezi ashiye umyeni wakhe aphindele kubi? Sekela impendulo yakho ngamaphuzu AMABILI. (2)

2.16 Ngabe IQINISO noma UMBONO ukuthi ukungahloniphani kwabaholi kudala izinkinga emphakathini? Sekela impendulo yakho, ubhekise kokwenzeka endabeni. (2)

2.17 Qondanisa IKHOLOMU A neKHOLOMU B.

IKHOLOMU A	IKHOLOMU B
2.17.1 UMBandlwa	A Igama lesikole
2.17.2 USidamba	B Unkosikazi kaDlamini
2.17.3 UMaMsomi	C Ummeli wenkosi
2.17.4 INdabuzekwayo	D Impohlo

(4)

[AMAMAKI ESIQEPHU B: 35]

[AMAMAKI ESEWONKE: 70]

GREENBURY SECONDARY SCHOOL

DEPARTMENT OF LANGUAGES
H.O.D. MR S R PANDAY

